

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 379/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen FASD-lasten ja –nuorten auttamisesta ja tukemisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Noora Koposen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 379/2019 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta FASD-tietoisuus sosiaali- ja terveyspalveluissa lisääntyy ja miten FASD-lapset ja –nuoret tunnistetaan nykyistä paremmin, jotta he voivat saada oikea-aikaisemmin tarvitsemaansa apua ja tukea?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Naisten päihteiden, varsinkin alkoholin, käyttö on Suomessa kasvanut 1960-luvun lopulta lähtien. Alkoholin käyttö raskauden aikana altistaa lapset vauriolle, jota kutsutaan FAS- tai FASD-oireyhtymäksi. Diagnooseja ei tehdä herkästi, eikä kaikkien vaurioiden diagnosointi välittömästi syntymän jälkeen ole mahdollista. Osa alkoholin aiheuttamista vaurioista todetaan vasta myöhemmin lapsuusiässä. Alkoholin vaurioittamien lasten määriä on vaikeaa arvioida. Vuonna 1998 todettiin n 6 % syntyvistä lapsista altistuneen sikiöaikana alkoholille. Tämä tarkoittaisi, että Suomessa syntyy vuosittain n. 600 lasta, jolla on sikiöaikaiseen altistukseen liittyviä oireita. Tätä myöhempiä arvioita alkoholille altistuneiden vastasyntyneiden määrästä ei ole käytettävissä.

Alkoholin aiheuttamien vaurioiden esiintymiseen vaikuttaa eniten niiden ennaltaehkäisy, sillä alkoholi voi aiheuttaa sikiölle vaurioita jo ennen raskauden toteamista. Turvarajaa alkoholin käytölle raskausaikana ei ole. Siksi esimerkiksi ehkäisyneuvoloissa sekä seksuaaliterveyspisteissä on tärkeää ottaa puheeksi alkoholin käyttö ja raskaudenaikaisen käytön vaikutus sikiönkehitykseen. Raskauden aikana alkoholin käytöstä keskustellaan useilla neuvolavastaanotoilla. Keskiraskaudessa tehtävässä laajassa terveystarkastuksessa vanhemmat täyttävät AUDIT-kyselyn. THL:n äitiysneuvolaa koskevassa ohjeistuksessa on tarkempia ohjeita alkoholinkäytön puheeksi ottamisesta. Alkoholin käyttöön liittyy häpeää ja pelkoja, joten turvallisen ilmapiirin luominen siihen, että raskaana oleva nainen uskaltaa tunnustaa alkoholin käytön ja ottaa vastaan apua, on keskeistä avun saannille. Tarvittaessa raskaana oleva nainen lähetetään erikoissairaanhoidon HAL-poliklinikan seurantaan. Terveyden ja hyvinvoinnin tekemän juuri ilmestyneen selvityksen mukaan näyttäisi siltä, että alkoholin käyttöä ei riittävässä määrin kuitenkaan tunnisteta, ja HAL-poliklinikoiden asiakkaiden päihteiden käytössä korostuvat ennemminkin muut päihteet kuin alkoholi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 379/2019 vp

FAS-lapsilla on tyypillisiä rakenteellisia muutoksia, jotka lievänä ovat kuitenkin vaikeasti tunnistettavissa vastasyntyneenä. Rakennemuutokset säilyvät koko eliniän, ja myöhemmin esimerkiksi lapsen kehityksen viivästymää selvitettäessä voi raskaudenaikainen alkoholinkäyttö nousta esiin. Alkoholinkäyttö on kehitysvammahuollon ja -järjestöjen mukaan merkittävä vältettävissä oleva kehitysviivästymää aiheuttava tekijä. FASD-tietoisuuteen voidaan parhaiten vaikuttaa lasten ja raskaana olevien ja raskautta suunnittelevien naisten parissa työskentelevien koulutuksella. Varhainen tunnistus mahdollistaa myös tarpeen mukaisten palveluiden järjestämisen ja sovittamisen yhteen sekä perheen tuen.

Lainsäädäntöuudistuksissa voidaan myös vaikuttaa näiden lasten ja nuorten hyvinvointiin. Vammaispalveluja koskevan lainsäädännön uudistusta jatketaan hallitusohjelman mukaisesti. Vammaiset lapset ja nuoret ovat olleet valmistelussa yksi erityinen tarkastelun kohde mm. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen sekä lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteiden mukaisesti. Valmistelun aikataulu liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksen etenemiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksella pyritään parantamaan yhdenvertaisuutta, palveluiden laatua ja varhaista tunnistamista ja tukea.

Helsingissä 20.12.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru